

ТИПИ КОНЦЕСІЙНИХ УГОД, ЇХ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Руденко Софія Віталіївна, студент III курсу навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх

Науковий керівник: доцент кафедри фінансового права та фіскального
адміністрування, к.е.н., доцент, **Грущенко Олена Анатоліївна**

Закон України «Про концесію» визначає правові, фінансові та організаційні засади реалізації проектів, що здійснюються на умовах концесії, з метою модернізації інфраструктури та підвищення якості суспільно значущих послуг [1].

Багато уваги приділяється міжнародній практиці, яка виокремлює основні типи концесійних угод, зокрема:

- BOT (Build - Operate - Transfer) - "Будівництво - управління - передача". Концесіонер здійснює будівництво і експлуатацію (в основному - на правах власності) впродовж встановленого терміну, після чого об'єкт передається державі;

- BTO (Build - Transfer - Operate) "Будівництво - передача - управління". Концесіонер будує об'єкт, який передається державі (концеденту) у власність відразу після завершення будівництва, після чого він передається в експлуатацію концесіонеру;

- BOO (Build - Own - Operate) - "Будівництво - володіння - управління". Концесіонер будує об'єкт і здійснює його експлуатацію, володіючи ним на правах власності, термін дії якого не обмежується;

- BOOT (Build - Own - Operate - Transfer) - "Будівництво - володіння - управління - передача" - володіння і користування побудованим об'єктом на правах приватної власності здійснюється впродовж певного терміну, після закінчення якого об'єкт переходить у власність держави;

- BBO (Buy - Build - Operate) - "Купівля - будівництво - управління" - форма продажу, яка включає відновлення або розширення об'єкту. Держава продає об'єкт приватному сектору, який його вдосконалює з метою ефективного управління [2].

У договорі про концесію може передбачатися надання в експлуатацію державою за плату не тільки підприємств, але, головним чином, землі з правом видобутку корисних копалин. На відміну від приватизації, власність залишається в руках держави, незважаючи на те, що левову частку прибутку і, нерідко, податкові пільги отримує приватний інвестор. На відміну від оренди, концесійні договори мають терміни, що обчислюються десятиліттями.

Головна змістовна відмінність концесії від типового тендеру на підрядні роботи полягає в орієнтації концедента на результат, а не на спосіб його досягнення. Наприклад, результатом реалізації концесійного проекту будівництва автодороги є не будівництво, а експлуатація дороги. У сучасних умовах концесії є специфічною формою залучення іноземного капіталу. Економічний зміст категорії "концесія" складають відносини між державою і приватним капіталом з приводу управління державною власністю на основі приватної ініціативи в рамках договірних відносин.

У сучасних умовах концесії виступають специфічною формою залучення іноземного капіталу.

Найбільша привабливість для держави концесійної форми використання приватного капіталу при здійсненні інфраструктурних інвестиційних проектів визначається наступними чинниками:

- висока вартість інфраструктурних об'єктів;
- тривалі терміни окупності й повернення вкладених в проекти капіталів;
- тривалі періоди амортизації основного капіталу;
- значні технічні, соціально-економічні і політичні ризики;
- високий рівень міжвідомчості та інституційності (у проектах, як правило, бере участь велика кількість суб'єктів господарювання з різних галузей економіки і сфер діяльності, центральних, регіональних і місцевих органів влади);
- необхідність додаткових гарантій з боку держави;

Ці чинники відіграють визначальну роль при здійсненні міжнародних інвестиційних проектів в різних країнах світу. Вони свідчать, що замовниками проектів повинна бути держава, а інвесторами - в основному приватний капітал. Частково можуть використовуватися бюджетні кошти федеральних і місцевих

органів влади, але, як правило, за комерційної форми фінансування проектів вони не відіграють вирішальної ролі, а швидше виконують допоміжні функції - підтримку на початковому етапі інвестування, "розширення" "вузьких місць"; надання гарантій.

Законодавством України передбачено надання іноземним інвесторам прав на розробку та освоєння відновлюваних і невідновлюваних природних ресурсів. Така діяльність має здійснюватися з урахування вимог, сформульованих у главі 15 ГКУ "Використання природних ресурсів у сфері господарювання", на підставі концесійних договорів, які укладаються з іноземними інвесторами Кабінетом Міністрів України або іншим уповноваженим органом, згідно з порядком, регламентованим законодавством України про надра [3].

Отже, ефективність реалізації концесійного проекту може розглядатися державою подвійно. З одного боку, держава прагне забезпечити вищу якість послуг, що надаються, при збереженні рівня витрат, а з іншого - знизити витрати на виробництво послуг при збереженні їх якості. Не слід вважати, що за рахунок концесії можна досягти понад -високих економічних показників та вирішити всі проблеми. Аналіз міжнародної концесійної практики засвідчив, що в середньому економічний ефект від впровадження концесії може складати від 5 до 15%. Враховуючи великі обсяги капітальних вкладень за деякими проектами, економія може сягнути сотні мільйонів доларів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про концесію». [Електронний ресурс]. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/main/155-20.
2. Медведева Н. П. Поняття гірничої концесії: її юридична природа та особливості концесійних правовідносин / Н. П. Медведева // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. - 2006 . - № 34 . - С. 411-418.
3. Господарський кодекс України. [Електронний ресурс]. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15.